

ФАКУЛЬТАТЫЎНЫ КУРС ПОЛЬСКОЙ МОВЫ: ІНТЭРАКТЫЎНАЕ ЎЗАЕМАДЗЕЙННЕ ВЫКЛАДЧЫКА І СТУДЭНТАЎ У РУСКАМОЎНАЙ АУДЫТОРЫІ

Пры выкладанні замежнай мовы, педагогу важна арыентавацца на фарміраванне ў студэнтаў суб'ектнасці – вельмі важнай састаўляючай пры наладжванні эфектыўнага працэсу навучання³. З улікам гэтага здзяйсняецца факультатыўнае выкладанне польскай мовы паралельна з асноўным яе вывучэннем на факультэце славянскай філалогіі УА “МДУ імя А.А.Куляшова”. Факультатыўныя заняткі грунтуюцца на матэрыяле вучэбна-метадычнага комплексу М.Малалепшай і А.Шымкевіч, які ўключае ў сябе падручнік настаўніка [4], падручнік студэнта [5], сшытак практыкаванняў [6]. Звернемся да характарыстыкі *некаторых* форм працы ў кантэксце выкарыстання наступных метадаў.

Метады стварэння спрыяльнай атмасферы, арганізацыі камунікацыі. *Метад імя і жэст* [5, с. 59] (урокі 2 – 3), *метад алітэрацыі імя* [5, с. 58] (урокі 4–5) – выкарыстоўваюцца адразу ж пасля вывучэння першай тэмы “*Як цябе зваць?*”. Асабліваець другога з названых метадаў у тым, што ў яго кантэксце адбываецца паступовае ўвядзенне новай лексікі, якая не прапаноўваецца ў падручніку, але якую студэнты на першых этапах з дапамогай слоўнікаў здабываюць самастойна на занятках⁴; дадатковая мэта такога метаду: фарміраванне ўменняў стварэння правільных граматычных формаў слоў з пачатковых іх формаў. *Памяняемса месцамі* [5, с. 60] (урокі 5 – 7) выкарыстоўваецца пасля вывучэння тэм “*Сям’я*” (урок 4), “*Інтэрэсы*” (урок 5), “*У рэстаране, кафе*” (урок 6). Выкладчык прапаноўвае памяняцца месцамі тым, хто мае старэйшага брата, малодшую сястру, роднага брата і дваюродную сястру, хто цікавіцца класічнай музыкай, сучаснай польскай музыкай, сучаснай беларускай паэзіяй, японскай культурай, хто піў на сьнеданне каву, гарбаты, еў бутэрброд, садавіну, гародніну, хто не любіць моцныя алкагольныя

³ Пяняшце “суб’ектнасць” ахарактарызавана С.С. Кашлевым у яго працах “Современные технологии педагогического процесса” [1, с. 16] і “Интерактивные методы обучения педагогике” [2, с. 3–19].

⁴ *Mam na imię Aleksander. Jestem aktywnym. || To jest Aleksander. On jest aktywnym studentem. Ja mam na imię Katarzyna. Jestem kreatywną osobowością. || To jest Aleksander. On jest aktywnym. To jest Katarzyna, ona jest kreatywną osobowością. A ja mam na imię Denis. Jestem dobrym studentem. || To jest Aleksander. On jest aktywnym studentem. To jest Katarzyna, ona jest kreatywną osobowością. A ja mam na imię Sergiusz. Jestem sympatycznym chłopakiem.*

напоі, кіячонае малако, дастаткова вострыя стравы, вельмі гарачую гарбату. Пры гэтым у выказваннях выкладчыка час ад часу выкарыстоўваецца незнаёмая для студэнтаў лексіка, значэнне якой яны могуць зразумець з кантэксту. Мэта такога прыёму – фарміраваць уменні кантэкстуальнага разумення сэнсу незнаёмых слоў (у прыведзеных вышэй прыкладах яны падкрэслены; у залежнасці ад падрыхтаванасці групы можа ўжывацца больш складаная для разумення лексіка) і хуткай рэакцыі ў камунікацыйнай сітуацыі, калі штосьці прапануецца зрабіць. *Скончы фразу* [5, с. 61] (у кантэксце розных урокаў і тэм). Выкладчык прапануе завяршыць фразу, якая адпавядае папярэдне вывучанай на ўроку тэме. Напрыклад, пасля вывучэння тэмы “*Апісанне звычайнага дня*” (урок №7) на 8-ым уроку могуць быць прапанаваны наступныя фразы: *перад тым, як ісці спаць, я..., звычайна пасля заняткаў я..., калі чакаю аўтобус, то я..., з маімі сябрамі я люблю ..., у час маіх выхадных я...* і інш. Кожны са студэнтаў паўтарае прапанаваную яму фразу і дае свой варыянт яе заканчэння. Па меры засваення студэнтамі пэўных ведаў па граматыцы, назапашвання лексікі мэтазгодна напаўняць больш шырокім зместам метады гэтай групы. Напрыклад, метады *падары кветку* [5, с. 63] (пачынаючы з 10-га ўрока): урок 19-ты – на матэрыяле ўрока 18 (тэма “*Ты любіш вывучаць польскую мову?*”) – выкладчык дарыць кветку аднаму са студэнтаў і суправаджае гэта наступнай фразай: *Я дару табе гэтую кветку, бо ты на мінулых занятках вельмі добра зразумеў сэнс заявы аб прызначэнні стывенды і яшчэ лепей адказаў на пытанні да гэтага тэксту*. Затым студэнт, да якога звяртаўся выкладчык, перадае кветку камусьці іншаму з групы, прапаноўваючы сваю матывацыю, выкарыстоўваючы матэрыял папярэдняй тэмы. Пры гэтым першая частка фразы і пачатак другой (падкрэслены ў прыведзеным вышэй прыкладзе) не павінны быць аднымі і тымі ж – яны мусяць мець той самы сэнс, але сінанімічны варыянт у лексіка-сіntaxічных адносінах (напрыклад, а) *мне прыемна падарыць табе гэтую кветку, бо, працуючы над тэмай “Навучанне”, ты задаваў мне вельмі цікавыя пытанні; б) гэтая кветка для цябе, бо, ты натхніў мяне на выкананне практыкавання з аб’явамі, калі мне так не хацелася працаваць*).

Метады мыслядзейнасці. *Лагічны ланцуг* [5, с. 87] (напрыклад, урок 7, тэма “*Звычайна я нічога не раблю*”): выконваецца з выкарыстаннем матэрыялу гульні “*Звычайны дзень*”, якая прапаноўваецца ў падручніку настаўніка [4, с. 39] і да якой можна дадаць матэрыял, распрацаваны выкладчыкам (у прыведзеных ніжэй прыкладах падкрэслены) дзеля стварэння сапраўды лагічнага ланцуга. Мэта гульні: засваенне семантыкі і граматычных формаў лексікі, звязанай са звычайным днём. Студэнты атрымліваюць карткі, а пасля наладжваюць камунікацыю паміж сабой, у выніку чаго яны мусяць:

– пабудаваць 2 лагічныя ланцугі (кожны са студэнтаў – гэта звяно ў такім ланцугу);

– падзяліцца ў адпаведнасці з гэтым на групы, назваць ланцуг (пры гэтым абмяркоўваюцца і выконваюцца адпаведныя граматычныя заданні: *запоўніць, які адказ правільны?*);

– прадставіць у лагічным парадку звенні ланцуга (адзін студэнт – адно звяно).

Канкрэтны змест:

а) ланцуг – ад раныцы да абеду; звенні – *Мы ... (уставаць), а потым ... (умывацца) – Яна ... (гатаваць снеданне), а потым ... (ісці ў ванны пакой) – Ён ... (мыцца ў душы), а потым ... (есці) снеданне – Вы ... (ісці на працу), а потым ... (есці) абед – Яны ... (есці) вячэру, а потым ... (ісці) спаць;*

б) ланцуг – паслядоўнасць дзеянняў; звенні – *Калі чысцім зубы? (пасля снедання, пасля працы) – Калі вітаемся на працы з калегамі? (пры першай сустрэчы, пасля абеду) – Калі працуем ва ўстанове? (уначы, удзень) – Калі ядзім абед? (уначы, пасля поўдня) – Калі ідзем спаць? (пасля снедання, увечары).*

У дадзеных тэзісах прадстаўлены толькі некаторыя з прыкладаў *інтэрактыўнага педагагічнага ўзаемадзеяння*. Яно можа выкарыстоўвацца на розных этапах вывучэння польскай мовы ў кантэксце вучэбна-метадычнага комплексу М. Малалепшай і А. Шымкевіч са зваротам таксама да такіх метадаў, як **метады абмену дзейнасцю** (“*Інтэрв’ю*” [3, с. 75] – напрыклад, урокі 6-ты, практ. № 3-а, тэма “*Дайце, калі ласка рахунак*”), **метады мыслядзейнасці** (“*Дзюжына пытанняў*” [3, с. 90] – напрыклад, урок 5-ты, практ № 4, тэма “*Што ты любіш рабіць?*”) [5, с. 43], “*Каляровыя фігуры*” [3, с. 83] – напрыклад, урок 13-ты, практ. № 3-а і інш., тэма “*Я еду у адпачынак*”) і інш.

Л и т е р а т у р а

1. *Кашлев, С.С.* Современные технологии педагогического процесса: пособие для педагогов / С.С. Кашлев. – Минск: Университетское, 2000. – С. 16.

2. *Кашлев С.С.* Интерактивные методы обучения педагогике: учеб. пособие / С.С. Кашлев. – Минск: Вышэйшая школа, 2004. – С. 3–19.

3. *Кашлев С.С.* Технология интерактивного обучения / С.С. Кашлев. – Минск: ЧУИП “Белорусский верасень”, 2005. – С. 19.

4. *Małolepsza, M.* Hurra!!! Po Polsku I. Podręcznik nauczyciela / M. Małolepsza, A. Szymkiewicz. – Wyd. II poprawione. – Kraków: PROLOG Szkoła Jezuków Obcych, 2007. – 116 s.

5. *Małolepsza, M.* Hurra!!! Po Polsku I. Podręcznik studenta / M. Małolepsza, A. Szymkiewicz. – Wyd. II poprawione. – Kraków: PROLOG Szkoła Jezuków Obcych, 2007. – 160 s.

6. *Małolepsza, M.* Hurra!!! Po Polsku I. Zeszyt ćwiczeń / M. Małolepsza, A. Szymkiewicz. – Wyd. II poprawione. – Kraków: PROLOG Szkoła Jezuków Obcych, 2007. – 88 s.